

Co se změnilo

Pohled na elektronizaci veřejných zakázek ve světle nového zákona.

► Elektronizace veřejných zakázek stojí na několika základních pilířích. V prvé řadě jde o nový zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. V něm se však příliš o elektronizaci nedočteme. Nejdůležitější je § 211, který vyžaduje elektronickou komunikaci mezi zadavatelem a dodavatelem. Tato povinnost plyne z transpozice evropských směrnic a byla jedním z důvodů přípravy nového zákona.

Zavádění povinností je však rozloženo do dvou etap. Centrální státní správa, Česká národní banka a centrální zadavatelé mají tuto povinnost od 18. dubna 2017. Ostatní zadavatelé mají povinnost elektronické komunikace odloženu na 18. října 2018.

Na města a obce (samosprávu) tedy dopadne elektronizace v plném rozsahu až v roce 2018, nicméně požadavky vyhlášky o uveřejňování (č. 168/2016 Sb.) musí plnit tak jako doposud. Rovněž stále platí, že všichni zadavatelé musí být schopni prokázat shodu svého nástroje i profilu se zákonem, k čemuž slouží certifikace elektronických nástrojů.

Dalším významným dokumentem je v lednu schválená strategie elektronizace zadávání VZ 2016–2020. Tento dokument se však z velké části zabývá problémy a přínosy národního elektronického nástroje (NEN), což je pro většinu zadavatelů mimo centrální státní správu nepodstatné. V září 2016, po více jak roce fungování NEN, počet zadavatelů, kteří tento nástroj používají, stále nepřekročil 100.

ZÁKLADNÍ PILÍŘE

Elektronizace veřejných zakázek se skládá z několika částí, které jsou vzájemně provázané. V následujícím textu se pokusíme okomentovat jejich aktuální stav k 1. říjnu 2016, tedy k datu účinnosti nového záko-

na o zadávání veřejných zakázek. Situace není jednoduchá, protože vyhláška upravující certifikaci elektronických nástrojů (č. 260/2016 Sb.) vyšla až 8. srpna 2016, což dává méně než 2 měsíce času připravit softwarové nástroje tak, aby byly v souladu s novou legislativou. Výsledkem pozdního publikování vyhlášky je i to, že k 1. říjnu 2016 (kdy byla uzávěrka pro tento článek) nemáme oficiálně akreditovanou instituci, která by byla schopna dle zákona certifikovat elektronic-

zajistit poměrně rozsáhlé úpravy aplikace. Výsledkem je, že pravděpodobně na začátku října bude fungovat webové rozhraní, ale datové rozhraní (nutné pro elektronické nástroje k automatické výměně dat) je slíbeno až koncem roku 2016.

Jaká bude budoucnost VVZ? Dokument *Strategie elektronizace zadávání VZ 2016–2020* schválený v lednu 2016 hovoří o samostatné aplikaci, tedy nepředpokládá integraci VVZ do národního elektronického nástroje. Aby mohl VVZ fungovat v roce 2017, musí se vysoutěžit nový koncesionář. Z minulosti víme, že od vyhlášení soutěže ke spuštění nového VVZ uplyne minimálně 12 měsíců. To znamená, že i kdyby soutěž na nového provozovatele VVZ byla vyhlášena nyní, nedá se předpokládat, že nový věstník veřejných zakázek bude fungovat před koncem roku 2017.

MMR SE STAVÍ DO POZICE SOFTWAREVÉ ČI KONZULTANTSKE FIRMY MÍSTO TOHO, ABY BYLO GESTOREM ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK.

ké nástroje. **Vinu za tento stav nese bezpochyby Ministerstvo pro místní rozvoj, které několik měsíců váhalo s vydáním vyhlášky.**

VĚSTNÍK VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

Věstník veřejných zakázek (VVZ – www.vestnikverejnychzakazek.cz) je centrální aplikace, kde veřejní zadavatelé publikují informace o veřejných zakázkách v režimu zákona. Zajišťovat provoz této aplikace se Česká republika rovněž zavázala vůči orgánům Evropské unie s cílem sdílet informace o zakázkách na úrovni Evropské unie.

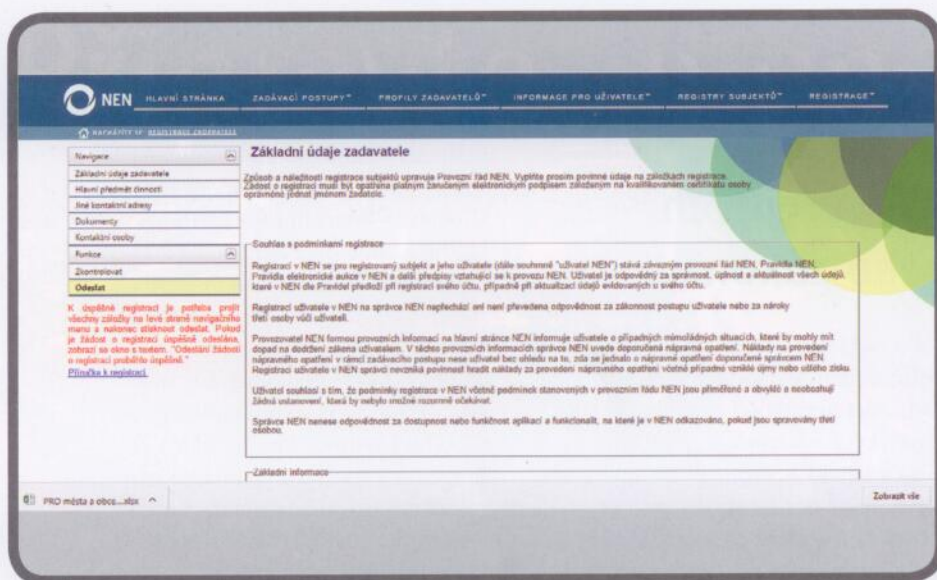
Věstník veřejných zakázek je na základě koncese provozován firmou NESS Czech. Koncesní smlouva byla uzavřena na dobu 5 let a končila 31. srpna 2016. Na základě opce byla platnost koncesní smlouvy prodloužena. Stávající koncesionář musí z důvodu zavedení nových evropských i národních formulářů

INFORMAČNÍ SYSTÉM VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

Informační systém veřejných zakázek (ISVZ – www.isvz.cz) je aplikace zhotovená a provozovaná šumberskou firmou ASD Software pro Ministerstvo pro místní rozvoj. Je to v podstatě databázová aplikace, která (mimo jiné) sbírá data o veřejných zakázkách z profilů a vytváří nad nimi různé statistické výstupy. Úprava týkající se uvedení této aplikace do souladu s novým zákonem o zadávání veřejných zakázek byla objednána již na jaře 2016, takže v souvislosti s novým zákonem nečekáme větší komplikace.

ELEKTRONICKÁ TRŽIŠTĚ

Na nový zákon se budou přizpůsobovat 2 z původních 5 koncesovaných elektronických tržišť. Říjnového termínu se dožila jen tržiště Gemin a Tendermarket. Funkční vlastnosti tržiště upravuje konces-

ní smlouva, jejíž přílohou je závazná technická specifikace. Jednání o rozsahu úprav a jejich specifikaci se vedou od ledna 2016. Dodatek koncesní smlouvy ale nebyl do konce září (*kdy jsme psali tento článek*) 2016 uzavřen, což znamená, že na úpravách se bude převážně pracovat až v říjnu. Je to nepříjemná zpráva pro uživatele tržišť, ale tato situace je z velké části způsobena dlouhými procesy na Ministerstvu pro místní rozvoj.

Další problém na obzoru je blížící se konec koncesních smluv na provoz tržišť. Smlouvy končí 30. června 2017 a MMR opakovaně deklarovalo, že by si přálo, aby roli elektronických tržišť zastal národní elektronický nástroj. Tato myšlenka však naráží na několik problémů: 1. Elektronická tržiště jsou součástí dotovaného projektu NIPEZ, který musí plnit pravidla udržitelnosti. Vzhledem k tomu, že se začátek projektu NIPEZ posouval o 2 roky kvůli opožděnému NEN, je potřeba udržitelnost prokázat v letech 2014–2019. Jak bude MMR prokázat udržitelnost projektu elektronických tržišť pomocí NEN, když v zadávací dokumentaci na NEN o tom není ani zmínka, není jasné. 2. Pokud by MMR chtělo přidat funkcionalitu elektronických tržišť do NEN, bude potřeba na tuto úpravu vypsát otevřené řízení. Přímá objednávka asi nepřipadá v úvahu vzhledem k tomu, že NEN je vlastněn přímo MMR. Poslední soutěž na tržiště od vypsání ke spuštění trvala 18 měsíců, což znamená, že

MMR má již nyní bezmála roční skluz.

Se stávajícími koncesionáři nemá MMR vyřešenu exit strategii, přičemž vybrané dokumenty zveřejněné ve stávajících tržištích musí být na profilu zveřejněny dalších 5 let a archivovány až 10 let. MMR nemá vyřešeno, kdo a jak bude po skončení koncesní smlouvy tyto profily udržovat.

ELEKTRONICKÉ NÁSTROJE

Všichni významní poskytovatelé elektronických nástrojů se snaží o včasné dokončení certifikačního procesu tak, aby zadavatelé mohli pracovat od 1. října 2016 na nově certifikovaných nástrojích. Je zřejmé, že ne všichni poskytovatelé plánují pokračovat s elektronickými nástroji, a dá se očekávat, že zvláště menší poskytovatelé budou zvažovat, zdali podstoupí náročné úpravy software a vynaloží prostředky na obnovení certifikace.

Vzhledem k pozdnímu vydání vyhlášky o certifikaci nástrojů (č. 260/2016 Sb.) však formální požadavky zákona bude možné naplnit až po akreditaci certifikačního orgánu, což se očekává v průběhu října 2016.

NÁRODNÍ ELEKTRONICKÝ NÁSTROJ

Ministerstvo pro místní rozvoj vypsalo v lednu 2016 soutěž na přizpůsobení nástroje NEN na požadavky nového zákona o zadávání veřejných zakázek. Zakázku následně za 50 mil Kč přidělilo firmě

Dezadata Group, subdodavatelsky ji realizuje firma Dezadata z holdingu Tesco SW. Zakázka byla napaadena u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže s návrhem na zákaz plnění smlouvy, ale pravomocné rozhodnutí zatím (*ke konci září*) nepadlo. Na první týden října 2016 má MMR naplánovanou odstávku NEN, kdy by měla proběhnout aktualizace na novou verzi. Zatím nejsou informace o tom, že by MMR zvládlo vyřešit certifikaci nástroje, což povede k paradoxní situaci, kdy uživatelé, kteří NEN používají, nebudou moci prokázat shodu se zákonem při elektronickém zadávání veřejných zakázek. Smlouva uzavřená s dodavatelem řešení Dezadata Group předpokládá dokončení díla do ledna 2017, což indikuje, že v říjnovém termínu bude nasazena pravděpodobně nějaká testovací verze.

BUDE NEN POVINNÝ?

MMR opakovaně hovoří o svých vizích, ve kterých je národní elektronický nástroj povinný pro všechny zadavatele. Je potřeba upozornit, že jsme od této vize ještě velmi vzdáleni a jediný dokument, v němž se tento plán zmiňuje, je v lednu 2016 vládou přijatá strategie elektronizace veřejných zakázek 2016–2020. K tomu, aby se stal nějaký nástroj povinný, je potřeba změnit zákon o zadávání veřejných zakázek. Jsme toho názoru, že po problémech (soutěže v rozporu se zákonem o VZ, nálezy NKÚ, šetření auditního orgánu EU, policejní šetření), s nimiž se NEN potýká, nebude příliš velká politická vůle na vznik dalšího monopolu firmy Tesco SW. Ministerstvo pro místní rozvoj by mělo omezit své marketingové aktivity kolem NEN a více se věnovat koncepci elektronizace a specifikaci pravidel pro fungování elektronických nástrojů. MMR si patrně neuvědomuje, že k tomu, aby úspěšně implementovalo NEN u zadavatelů, potřebuje řadu specializovaných odborníků, kteří budou mít individuální přístup k potřebám každého zadavatele, jako je např. integrace se spisovými službami, ekonomickými systémy atd. Tím se ale MMR staví do pozice

softwarové či konzultantské firmy místo toho, aby bylo gestorem zadávání veřejných zakázek v ČR. To, že nezvládá zároveň obchodní aktivity kolem NEN a správu prostředí pro elektronické nástroje,

dokládají nejen časové problémy spojené s vyhláškou o certifikaci nástrojů, ale například i neřešený problém s elektronickými tržišti, nejasná koncepce věstníku veřejných zakázek, neschopnost certi-

fikovat NEN, nejasná situace více než 15 000 zadavatelů, kteří mají zakázky u komerčních poskytovatelů nástrojů. ●

David Horký, QCM

Uskali autentizace

Ani silné heslo nestačí pro dostatečnou ochranu systému

Uživatelé mají stále větší problémy s autentizací. Silné heslo nestačí pro dostatečnou ochranu systému. Většina lidí používá jednoduchá hesla, která jsou snadno uhádnutelná. To zvyšuje riziko bezpečnostních incidentů. Pro zvýšení bezpečnosti je třeba používat složitější hesla a dvoufázovou autentizaci.

PROČ JE NEJEDNODUŠÍ AUTENTIZACE

Autentizace je proces ověření identity uživatele. Nejčastěji se používá heslo a PIN. Tyto metody jsou však často slabé, protože lidé používají jednoduchá hesla, která jsou snadno uhádnutelná. To zvyšuje riziko bezpečnostních incidentů. Pro zvýšení bezpečnosti je třeba používat složitější hesla a dvoufázovou autentizaci. Dvoufázová autentizace přidává další úroveň bezpečnosti, například pomocí fyzického klíče nebo aplikace na mobilním telefonu. To ztěžuje útoky na systém a chrání data uživatele.

BIOMETRICKÉ METODY JSOU VHDNÉ SPÍS K MEDIÁLNÍ PREZENTACI NEŽ K REALNÉMU NASAZENÍ

Biometrické metody jsou vhodné spíše k mediální prezentaci než k realnému nasazení.

RIZIKA PŘÍSTUPŮ ČI PRÁV

Biometrické metody jsou vhodné spíše k mediální prezentaci než k realnému nasazení. Tyto metody jsou často slabé, protože lidé používají jednoduchá hesla, která jsou snadno uhádnutelná. To zvyšuje riziko bezpečnostních incidentů. Pro zvýšení bezpečnosti je třeba používat složitější hesla a dvoufázovou autentizaci. Dvoufázová autentizace přidává další úroveň bezpečnosti, například pomocí fyzického klíče nebo aplikace na mobilním telefonu. To ztěžuje útoky na systém a chrání data uživatele.

Biometrické metody jsou vhodné spíše k mediální prezentaci než k realnému nasazení. Tyto metody jsou často slabé, protože lidé používají jednoduchá hesla, která jsou snadno uhádnutelná. To zvyšuje riziko bezpečnostních incidentů. Pro zvýšení bezpečnosti je třeba používat složitější hesla a dvoufázovou autentizaci. Dvoufázová autentizace přidává další úroveň bezpečnosti, například pomocí fyzického klíče nebo aplikace na mobilním telefonu. To ztěžuje útoky na systém a chrání data uživatele.